

PATVIRTINTA
„Vilties“ progimnazijos
direktorius 2017 m. spalio 31 d.
įsakymu Nr. V-235

PANEVĖŽIO „VILTIES“ PROGIMNAZIJOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Panevėžio „Vilties“ progimnazijoje (toliau – Progimnazija) tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti Progimnazijos bendruomenei užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškomis aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.
2. Progimnazijos Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą individualiu, klasės, progimnazijos, šeimos lygmeniu.
3. Taikant prevencines priemones, nukreiptas į visus progimnazijos bendruomenės narius, siekiama išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą.
4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:
 - 4.1. į smurtą ar patyčias reaguojama nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;
 - 4.2. kiekvienas progimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ar patyčias, reaguoja ir stabdo;
 - 4.3. veiksmų imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ar patyčias, besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.
5. Tvarkos apraše vartojamos smurto formų sąvokos:
 - 5.1. patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui;
 - 5.2. tiesioginės patyčios (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):
 - 5.2.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;
 - 5.2.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;
 - 5.2.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;
 - 5.2.4. patyčios kibernetinėje erdvėje: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.;
 - 5.3. patyčias patiriantis vaikas – mokinys, iš kurio yra tyčiojamas;
 - 5.4. besityčiojantysis/skriaudėjas – mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;
 - 5.5. patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai);
 - 5.6. patyčių stebėtojas – mokinys, matantis ar žinantis apie patyčias;
 - 5.7. patyčių prevencija – planingų ir sistemingų priemonių veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis progimnazijos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo

pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

5.8. patyčių intervencija – mokyklos vadovo, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų Progimnazijos darbuotojų (toliau – Progimnazijos darbuotojai) koordinuoti veiksmai ir visuma priemonių, taikomų smurto ir patyčių stabdymui;

5.9. patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną – patyčių situacijos Progimnazijoje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

6. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA PROGIMNAZIJOJE

7. Visi Progimnazijos bendruomenės nariai mokslo metų pradžioje pasirašytinai supažindinami su Tvarkos aprašu. Jis skelbiamas internetinėje progimnazijos svetainėje. Progimnazijos Tamo administratorius pateikia Tvarkos aprašą progimnazijos bendruomenės nariams:

7.1. klasių auklėtojai pasirašytinai supažindina mokinius klasių valandėlių metu;

7.2. klasių auklėtojai tėvus pasirašytinai supažindina tėvų susirinkimų metu;

7.3. socialinis pedagogas pasirašytinai supažindina Progimnazijos darbuotojus ir naujai priimamus darbuotojus su Tvarkos aprašu.

8. Smurto ar patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi progimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi Progimnazijos vadovas, direktoriaus pavaduotojai ugdymui, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių auklėtojai. Smurto ar patyčių prevencijos ir intervencijos vykdyme dalyvauja visi Progimnazijos bendruomenės nariai.

9. Progimnazija, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su mokinių tėvais (pvz., paskaita, konferencija, specialistų valanda, konsultacija, tėvų susirinkimas, tėvų diena, pokalbis, pasitarimas).

10. Progimnazija puoselėja bendruomeniškumą ir pozityvias vertybes (mandagumą, rūpinimąsi kitais, paslaugumą, pagarbą, pasitikėjimą, solidarumą ir kt.), kurias atitinka visų progimnazijos darbuotojų elgesys ir veikla.

11. Progimnazijoje mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų (pvz., savęs pažinimas, empatija, problemų ir konfliktų sprendimas, pykčio valdymas, streso įveika, bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžiai) ugdymas vykdomas:

11.1. integruojant į dalyko (-ų) ugdymo turinį;

11.2. organizuojant klasių auklėtojo veiklas;

11.3. įgyvendinant prevencines programas;

11.4. integruojant į neformaliojo vaikų švietimo veiklas;

11.5. organizuojant renginius;

11.6. vykdant projektus;

11.7. skatinant savanorystę, dalyvavimą pilietinėje, socialinėje ir kitoje bendruomeninėje veikloje.

12. Progimnazijoje susitariama dėl elgesio normų. Vaikų iki 14 metų mokymo sutartyje, mokinių elgesio taisyklėse aiškiai reglamentuojamas tiek pozityvus/laukiamas, tiek neleistinas/nepageidaujamas mokinių elgesys.

13. Progimnazijoje kuriama mokymo(si) aplinka, palanki asmenybės ūgčiai, kuriami pozityvūs tarpusavio pagarba, parama ir pasitikėjimu, puoselėjamos mokinių stiprybės ir galios. Mokinių skatinimo tvarkoje numatomi visiems suprantami mokinių skatinimo, motyvavimo už pozityvų elgesį priemonės ir būdai.

14. Progimnazijos darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios mokymo(si) aplinkos puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias.

15. Progimnazijos vadovas yra atsakingas už:

15.1. progimnazijos Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio progimnazijos smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, jo pristatymą progimnazijos bendruomenei ir vykdymą;

15.2. sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką.

16. Saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi progimnazijos Vaiko gerovės komisija.

17. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja ne mažiau kaip trys atsakingi asmenys, sudarantys smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo grupę (toliau – Vykdyto grupė). Progimnazijos vadovas Vykdyto grupės nariais paskiria tris ar daugiau Vaiko gerovės komisijos narius, kurie kasmet:

17.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės vaikų apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus;

17.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių auklėtojų dėl progimnazijoje fiksuotų pranešimų apie smurtą ar patyčias ir atlieka jų analizę;

17.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ar patyčias analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą vieneriems metams;

17.4. aptaria turimą informaciją, prevencijos ir intervencijos priemonių planą pristato Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

17.5. teikia siūlymus progimnazijos vadovui dėl Progimnazijos Tvarkos aprašo tobulinimo, smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, progimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo, smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje.

18. Pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje.

19. Klasių auklėtojai kasmet išanalizuoja turimus pranešimus apie smurtą ar patyčias, apibendrina prevencijos ir intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia informaciją Vykdyto grupei, kuri su apibendrinta informacija supažindina Vaiko gerovės komisijos narius.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA PROGIMNAZIJOJE

20. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas Progimnazijos darbuotojas:

20.1. įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ar patyčias, įsikiša ir nutraukia įtarimą keliančius veiksmus;

20.2. smurtaujančiam ar besityčiojančiam mokiniui primena mokinio elgesio taisykles;

20.3. jei mokiniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar kitus progimnazijos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

20.4. nedelsdamas informuoja klasės auklėtoją apie įtariamą ir/ar įvykusį smurtą ar patyčias;

20.5. tą pačią dieną tiesiogiai informuodamas vieną iš Vykdyto grupės narių apie įtariamus ir/ar įvykusius smurtą ar patyčias, ir pateikia užpildytą pranešimo apie neleistino/nepageidaujamo mokinių elgesio formą (1 priedas).

21. Klasės auklėtojas, gavęs informaciją, išsiaiškinęs situaciją ir nustatęs, kad tai smurto ar patyčių atvejis:

21.1. tą pačią dieną organizuoja individualų pokalbį su smurto ar patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbyje;

21.2. tą pačią dieną užpildo pranešimo apie smurtą ar patyčias formą (2 priedas), ją perduoda socialiniam pedagogui;

21.3. nuolat vykdo smurto ir patyčių situacijos stebėseną.

22. Socialinis pedagogas, gavęs raštišką klasės auklėtojo pranešimą apie smurtą ar patyčias:

22.1. registruoja Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo registracijos žurnale ir kalbasi su smurto ar patyčių dalyviais;

22.2. gavęs antrą pranešimą apie to paties mokinio vykdomą smurtą ar patyčias, organizuoja pokalbį su mokiniu ir jo tėvais (globėjais/rūpintojais), nukreipia pas psichologą;

22.3. esant sudėtingesnei situacijai (sumušimo, grasinimo susidoroti, kibernetinėms patyčioms pamokų metu), inicijuoja Vykdyto grupės posėdį, o pasikartojus smurtui ar patyčioms – Vaiko gerovės komisijos posėdį.

23. Vykdyto grupė ir Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

23.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

23.2. priima sprendimą, per 2 darbo dienas informuoja progimnazijos vadovą apie esamą situaciją;

23.3. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius posėdžius situacijai įvertinti.

24. Progimnazijos bendruomenės narys, įtaręs smurtą ar patyčias, gavęs apie juos pranešimą ar matęs smurto ar patyčių atvejį, kreipiasi į mokinio, patyrusio smurtą ar patyčias, klasės auklėtoją, pastarasis imasi veiksmų, numatytų Tvarkos apraše.

25. Mokiniui smurtavus ar pasityčiojus iš Progimnazijos darbuotojo, smurto ar patyčių stebėtojas informuoja progimnazijos vadovą. Progimnazijos vadovas:

25.1. nedelsdamas inicijuoja pokalbį su smurtaujančiu ar besityčiojančiu mokiniu ir socialiniu pedagogu, klasės auklėtoju;

25.1.1. socialinis pedagogas užpildo pokalbio apie neleistino/nepageidaujamo mokinio elgesio formą (1 priedas);

25.2. esant reikalui inicijuoja mokinio tėvų (globėjų, rūpintojų) iškvietimą;

25.3. inicijuoja Vaiko gerovės komisijos posėdį;

25.4. esant reikalui informuoja miesto savivaldybę, policiją, vaiko teisių apsaugą užtikrinančią instituciją.

26. Progimnazijos darbuotojui smurtavus ar pasityčiojus iš mokinio, smurto ar patyčių stebėtojas informuoja progimnazijos vadovą. Progimnazijos vadovas:

26.1. inicijuoja pokalbį su smurtaujančiu ar besityčiojančiu Progimnazijos darbuotoju;

26.2. reikalauja iš Progimnazijos darbuotojas paaiškinimo raštu dėl smurto ar patyčių;

26.3. skiria drausminę nuobaudą;

26.4. esant reikalui, informuoja miesto savivaldybę, policiją, vaiko teisių apsaugą užtikrinančią instituciją.

27. Smurto ar patyčių dalyviams pagal individualius poreikius Progimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

28. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

29. Vykdydama smurto ir patyčių prevenciją ir intervenciją Progimnazija bendradarbiauja su mokinių tėvais, Savivaldybės administracijos Švietimo ir jaunimo reikalų skyriumi, vaiko teisių apsaugą užtikrinančia institucija, policija, Panevėžio m. Pedagogine psichologine tarnyba.

Parengė

progimnazijos direktoriaus 2017-09-01 įsakymu

Nr. V-171 sudaryta darbo grupė

A. Šalkauskienė

2017-10-

